

THIẾU MÁU

ĐỊNH NGHĨA:

- Thiếu máu là tình trạng giảm lượng hemoglobin (Hb) hoặc khối hồng cầu trong 1 đơn vị thể tích máu so với giới hạn bình thường của người cùng lứa tuổi.
- Theo WHO, thiếu máu khi:
  - + Trẻ:
    - 6 tháng – 6 tuổi: Hb < 110 g/L.
    - 6 -14 tuổi: Hb < 120 g/L.
  - + Người trưởng thành:
    - Nam: Hb < 130 g/l.
    - Nữ: Hb < 120 g/l.
    - Nữ có thai: Hb < 110 g/l.
- Thiếu máu là một bệnh thường gặp ở trẻ em.

1. THEO NGUYÊN NHÂN:

1.1. Thiếu máu do giảm sinh:

- Thiếu máu do thiếu yếu tố tạo máu:
  - + Thiếu máu thiếu sắt (phổ biến nhất).
  - + Thiếu máu do thiếu acid folic, vitamin B12.
  - + Thiếu máu thiếu protein.
  - + Thiếu máu do sử dụng sắt kém (ít gặp).
- Thiếu máu do giảm sản và bất sản tủy:
  - + Giảm sinh nguyên hồng cầu đơn thuần (hội chứng Diamond-Blacfan).
  - + Suy tủy mắc phải, bẩm sinh (bệnh Fanconi).
  - + Thâm nhiễm tủy: bạch cầu cấp, các ung thư di căn vào tủy.
- Nguyên nhân khác:
  - + Suy thận mãn.
  - + NK mạn tính.
  - + Bệnh collagen.
  - + Thiếu năng giáp.

1.2. Thiếu máu do tan máu:

- Tan máu do nguyên nhân bất thường tại hồng cầu (bẩm sinh, di truyền):
  - + Bệnh ở màng hồng cầu: bệnh hồng cầu nhỏ hình cầu (Minkowski - Chauffard), hồng cầu hình thoi, hồng cầu hình răng cưa di truyền (Stomatocytosis)...
  - + Bệnh về hemoglobin: α -thalasemia, β -thalasemia, bệnh HbE, HbS, HbC, HbD...
  - + Bệnh thiếu hụt enzym hồng cầu: thiếu G6PD (Glucose-6-phosphat-dehydrogenase), thiếu Pyruvat - kinase, thiếu Glutathion reductase.
- Tan máu do nguyên nhân ngoài hồng cầu (mắc phải):
  - + Tan máu miễn dịch: bất đồng nhóm máu mẹ - con: Rh, ABO, tan máu tự miễn.
  - + Nhiễm khuẩn: sốt rét, nhiễm khuẩn huyết do tụ cầu, liên cầu...
  - + Nhiễm độc thuốc như Sunfonamid, Thiazid, Phenylhydrazin, thuốc sốt rét, Nitrit hoặc hoá chất, nọc rắn, nấm độc...
  - + Cường lách.
  - + HC ure huyết cao.

1.3. Thiếu máu do chảy máu:

- Chảy máu cấp:
  - + Do chấn thương.
  - + Giãn tĩnh mạch thực quản, xuất huyết đường tiêu hoá.

- + Xuất huyết não màng não do vỡ phình mạch máu.
- + Do rối loạn quá trình cầm máu: giảm tiểu cầu, Hemophilia, giảm Prothrombin.
- *Chảy máu mạn tính, từ từ*: giun móc, loét dạ dày-tá tràng, trĩ sa trực tràng.

2. PHÂN LOẠI THIẾU MÁU THEO HUYẾT HỌC

Cách phân loại thiếu máu này chủ yếu dựa vào thể tích trung bình hồng cầu (MCV) và nồng độ hemoglobin trung bình hồng cầu (MCHC), gồm 3 loại:

2.1. Thiếu máu nhược sắc, hồng cầu nhỏ: $MCV < 80 \text{ fl}$, $MCHC < 30 \text{ g/dl}$

- *Sắt huyết thanh giảm*:
  - + Thiếu sắt.
  - + Chảy máu mạn tính.
  - + Viêm nhiễm.
  - + Nhu cầu tăng.
- *Sắt huyết thanh tăng*:
  - + Bệnh hemoglobin như Thalassemia, huyết sắc tố bất thường.
  - + Không sử dụng được sắt, thiếu vitamin B6.
  - + Ngộ độc chì.

2.2. Thiếu máu đẳng sắc, hồng cầu bình thường: $MCV: 80-100 \text{ fl}$, $MCHC > 30 \text{ g/dl}$

- Thiếu máu giảm sản và bất sản tủy.
- Thiếu máu do tủy bị thâm nhiễm.
- Thiếu máu do chảy máu cấp tính.
- Một số tan máu, cường lách.

2.3. Thiếu máu hồng cầu to: $MCV > 100 \text{ fl}$, $MCHC > 30 \text{ g/dl}$

- Thiếu acid folic, vitamin B12.
- Thiếu máu nguyên hồng cầu khổng lồ do rối loạn đồng hoá vitamin B12.
- Rối loạn tổng hợp ADN di truyền, do thuốc.

MCV (fl)	< 80: HC nhỏ	80-100: HC bt	>100: HC to
MCHC (g/dl)	< 30: nhược sắc	>30: đẳng sắc	>30: đẳng sắc

3. PHÂN LOẠI MỚI:

- Một phân loại mới về bản chất thiếu máu. Dựa vào MCV và RDW (Red cell Distribution Width: dải phân bố kích thước hồng cầu).
- Bình thường RDW là 11,5 - 14,5%.

RDW	MCV		
	Nhỏ	Bình thường	To
Bình thường	<ul style="list-style-type: none"> - Thalassemia dị hợp tử 	<ul style="list-style-type: none"> - Bệnh mạn tính - Bệnh gan - Hoá trị liệu - Loxêmi kinh thể tủy - Xuất huyết - Bệnh hồng cầu hình cầu di truyền 	<ul style="list-style-type: none"> - Suy tủy - Tiền Leukemia

Tăng	<ul style="list-style-type: none"> – Thiếu sắt – Bệnh HbH – β-thalasemia/S 	<ul style="list-style-type: none"> – Thiếu sắt hay folat giai đoạn sớm – Thiếu phối hợp nhiều yếu tố tạo máu – Bệnh HbSS, SC – Xơ hoá tủy – Thiếu máu nguyên bào sắt 	<ul style="list-style-type: none"> – Thiếu folat – Thiếu vitamin B12 – Tan máu miễn dịch – Ngưng kết tố lạnh
-------------	--	---	--